

ЕКОЛОГІЧНА ПРОДУКЦІЯ: СУТНІСТЬ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ

Линник Ю.М.

Ринок екологічного споживання, що включає екологічно безпечні продукти харчування, автомобілі з поліпшеними екологічними характеристиками, енергозберігаючу й економічну техніку та інше, динамічно розвивається. Бізнес швидко відчув потенціал нового ринку. Але на сьогодні гостро стоїть проблема визначення та класифікації екологічної продукції.

Запропоновано класифікацію товарів залежно від стадій «виробництво-споживання». Розглянемо ланцюг «виробництво – споживання – утилізація». Ланку «виробництво» характеризують товари виробничого призначення (сировина, матеріали, капітальне та допоміжне обладнання, інформаційні продукти, послуги тощо). Такі товари безпосередньо пов'язані з добуванням ресурсів і є більш ресурсномісткими ніж товари споживчого використання, мають як правило негативний вплив на довкілля. Отже, товари виробничого призначення можуть бути екологічно деструктивні, екологічно прийнятні та екологічно спрямовані по відношенню до навколишнього середовища (табл. 1).

Таблиця 1 – Класифікація товарів виробничого призначення за ступенем екологічності

	Вплив на навколишнє середовище	Характеристика	Приклади
Екологічно деструктивні товари	наносять значні збитки навколишньому середовищу	товари, виробництво яких пов'язане з видобуванням природних ресурсів, особливо вичерпних	нафта, природний газ, вугілля, ресурсномістке устаткування
Екологічно прийнятні товари	вплив на навколишнє середовище в межах асиміляційного потенціалу довкілля	товари, в основі виробництва яких невичерпні ресурси, або сировина, що є продуктом антропогенної діяльності	металолом, відновлювані ресурси, виробничі послуги тощо
Екологічно спрямовані товари	Спрямовані на захист та поліпшення стану навколишнього середовища	товари, виробництво яких сприяє збереженню природних ресурсів, інформаційні товари та послуги	Ресурсозберігаючі технології та обладнання, екологічні послуги (екологічний аудит) тощо

Розглянемо наступну ланку – «споживання», для якої характерні товари споживчого призначення. Оскільки кінцевим споживачем продукції виступає суспільство, то товари споживчого призначення можуть бути екологічно безпечними або небезпечними для споживання або екологічно спрямованими (табл. 2).

Таблиця 2 – Класифікація товарів споживчого призначення за ступенем екологічності

	Вплив на здоров'я споживачів	Суспільний внесок	Відповідність стандартам
Екологічно безпечні товари	позитивно впливають на здоров'я населення без збитку для наступних поколінь	позитивний	відповідають
Екологічно небезпечні товари	шкідливі для здоров'я населення	негативний	не відповідають
Екологічно спрямовані товари	призначені для поліпшення здоров'я окремих груп споживачів	позитивний	відповідають

Остання ланка – «утилізація». Очевидно, що на сьогоднішній день досить гостро стоїть проблема переробки та утилізації відходів продуктів споживання. З такої позиції товари можна поділити на екологічно досконалі та екологічно недосконалі (табл. 3).

Таблиця 3 – Класифікація товарів споживчого та виробничого призначення за ступенем екологічності на стадії утилізації

	Характеристика	Приклади
Екологічно досконалі товари	Підлягають утилізації без збитків для навколишнього середовища, можливе вторинне використання, переробка або природне знищення	Органічна продукція, скло
Екологічно недосконалі товари	Не піддаються природній утилізації, мають тривалий період розпаду, шкідливі для навколишнього середовища	Продукція, виготовлена з синтетичних матеріалів

Проблема утилізації відходів у наш час стоїть досить гостро, особливо це стосується товарів виробничого призначення. Тому всі види товарів на стадії утилізації можна поділити на екологічно досконалі, тобто ті, які можна утилізувати без збитків для навколишнього середовища та здоров'я людей та екологічно недосконалі, що руйнують довкілля.

Запропонована класифікація дозволяє вирішити ряд питань при вивченні споживчих переваг в галузі екологічної продукції, сегментуванню нового ринку й споживачів за рівнем їхньої лояльності до екологічних продуктів та посуванні екологічної продукції на ринку.